

Timoteogât ekap zagâtñâ Paulonâ kulemgum pindip.

Mâsop den.

1 ¹Paulo nâ Anutugât sâtkât Yesu kristonâ ândiândi muyageip, zorat den sa laŋ kârâbapkât Yesu Kristogât Aposolo orâwan.

²Timoteo, gâ Yesugât siŋgi âlip dâgoga nângâm ninâ nannâ yatâ oin, gâgât ekap zi kulemgum gigan. Anutu Ibâ sot Kembuniñâ Yesu Kristo, zekâren gâbâ tânzâŋgozâŋgoŋ, buku orotñâ sot um lumbeñâ gâgâren zimbap.

Timoteo nângâm pâlâtâŋ bonñâ zemŋangip.

³Ibâ âserâpnâ zen hâlâlû ândim Anutu kore okŋangâm gane kiunziñâ nâñâ yatik opmanñâ sâiwap dukumñâ ñâtik sirâm ninâu sâm gâman. Gâgât nângâm ninâu sâman. ⁴Gâ nâgât umbâlâ oin, zorat âsâbân nângâman. Oi gâ gekñâ umâlip patâ nângâbatkât otnimap. ⁵Oi nângâm pâlâtâŋ bonñâ zemgigap, zorat nângâman. Mamgâ Eunike sot âlagâ Loisi, zet Kembu nângâm pâlâtâŋ kwâkŋangâm ândiwet. Oi gâ zo yatik nângâm pâlâtâŋ kwâkŋangâm ândiat, zo nângan.

Kâtigem siŋgi âlip nep tuuban.

⁶Oi nâ zorat nângâm itâ dâgobâ. Nâñâ bitnandâ kâukkan pa Anutuñâ imbanñâ gigip, zo ona sei kârâpŋoot upap. ⁷Itâ nângâban. Kaapum Anutuñâ niŋgip, zo keŋgât mân utnatkât niŋgip. Kaapum zo imbanñâ sot buku orot zorat mariñâ. Nen um sâk zorat kendon ândinatkât Kaapum niŋgip.

⁸Zorat gâ Kembuninaŋgât den siŋgi sâm muyagibam aŋun mân upan. Oi tâk namin nâbane ândian, nâgât den siŋgi sâbam aŋun mân upan. Anutuñâ imbanñâ gibap dâp, nâ yatik, siŋgi âlipkât op sâknam kwâkŋan ândiban. ⁹Anutu zâkñâ kubikniŋgâm hâlâlû ândinatkât diiniŋgip. Zo âlip urâwen zorat buñâ. Zikŋjak nâŋgi zeip sot um lâklâkŋangât op yatâ otniŋgip. Zo mârum hân mân muyageibân Yesu Kristogât op siŋgi

kwatniŋgip. ¹⁰Oi zorat bonŋâ narâk ziren muyageip. Kubikkubikniŋâ Yesu Kristo gei muyageip. Zâkŋâ mumuŋaŋgât imbaŋâ koi gei ko ândiândiŋ zinziŋ kâtik muyageiŋgap.

¹¹Oi nâ zorat siŋgi sâsâŋ sot Aposolo nep tuubatkat sâm nigip. ¹²Nâ zorat sâknam kwâkŋan ândiman. Ka aŋun mân opman. Nâ nâŋgâm pâlatâŋ kwap zâkkât um zagât mân opman. Nâ itâ nâŋgâman. Imbaŋâŋootŋâ siŋgi âlip nep sâm nigip, zâkŋâ dâŋ galem otnigi Yesu takâtakâŋaŋgât narâk mâte upap.

¹³Den bonŋâ zorat mâtâp tirâpgowan, zorik moliban. Zo Yesu Kristo nâŋgâm pâlatâŋ kwâkŋaŋgâm umgâ gâsui yatâ upan. ¹⁴Tirik Kaapumŋâ umniŋan ândimap, zâkŋâ mam otgigi den bonŋâ gigip, zo galem otna zemgibap.

Onesiporo, zâkkât den.

¹⁵Asia hânân aksik birânim âiwe. Oi osetziŋan Pigelo sot Hemogene, zet ârândâŋ. ¹⁶Onesiporoŋâ tâk namâ a nâgât mân aŋun op umâlep kwatnim ândeip. Zorat Kembuŋâ Onesiporogât kâmut gâkâŋâ tânzâŋgobap. ¹⁷Zâk Roma kamânân takâmŋâ um bâbâlaŋâk kârunim muyagenigip. ¹⁸Zorat Kembuŋâ nâŋgâm narâk patin um lâklâkŋaŋgât okŋaŋgâbap. Zâk Epeso kamânân kore orotŋâ imbaŋâ tuum ândeip, zo gikak nâŋgat.

Kembugât kâwali nep tuuban.

2 ¹Nannâ, gâ Yesu Kristo sot pâlatâŋ ândina tângogi ândim kâtigiban. ²A doŋbep patâ zengât mâteziŋan den dâgom ândiwan, zo Kembugât siŋgi a sât luluŋoot nâmbutŋâ dâzâŋgom ândiban. Oi a zo, zen kâwaliziŋoot a nâmbutŋâ dâzâŋgom ândibi.

³Gâ, nâ yatik, Yesu Kristogât kâwali a kâtik op ândim zâkkât op sâknam nâŋgâm mân âkongibap. ⁴Ŋâi zâk kâwali nep tuubapŋâ dap op sâkkât nep top top zorat umŋâ pâi zimbap? Zo kâwali a osetziŋan pâip, zâk egi dâp oi zorik upapkât sâbap. ⁵Katep ziŋ kut ŋâi minam sârârâk kârâme. Zengâren gâbâ ŋâiŋâ mâtâp birâm ŋâin gâbâ âibap, zo sâŋgân mân mimbap. ⁶Ŋâi zâk nep kârâm kâmit sâknam upapŋâ nalembonŋâ kândom mem nei dâp upap. ⁷Den sumbuŋâ dâgogan, zo nâŋgâm kwâtâtiban. Kembu zâk sâi umgâ pâroŋsâi topŋâ nâŋgâm kwâtâtiban.

Mân loriban.

⁸Gâ Yesu Kristogât nâŋgâm nâŋgâm ândiban. Zâk Dawidigât kiunŋâ mumuŋan gâbâ wâgân op zaarip. Zâkkât siŋgi âlip yatâ sâman. ⁹Siŋgi âlipkât op sâknam nâŋgâman. Oi um kâtik ziŋ nâgât nâŋgâne bâliŋ mâme ua yatâ kin bitnâ saaninetâ taan. Ka Kembugât siŋgi âlip den, zo dap op saane yen tâpap? ¹⁰Nâ Anutugât siŋgi a zengât op sâknam

patâ nângâm tâpman. Zen Yesu Kristo sot pâlâtân utne kubikziŋgi neule âsakŋâ zinziŋ kâtik mimbigât yatâ opman.

¹¹Den itâ ziap, zo bonŋâ,

“Nen zâkkât mumuŋan târokwarâwen. Zorat op nen zâk sot ârândân zaat ândinat. ¹²Nen zâk sot sâknam nângâm kâtiginat zo ko zâk sot a kutâ tâtarân tâtnat. Nen zâk kwâimbâŋŋingindâ sâi ko zâkoot yatik nen kwâimbâniŋgâbap. ¹³Nen den sâwen, zo mân lunat zo ko zâkkât denŋâ bon upap. Ŋâi sâmŋâ ŋâi sâsâŋâ, zo zâkkâren mân ziap.”

Sinŋi âlipkât sâm gulip.

¹⁴Gâ den zo sâm Anutuŋât mâteŋan sâm dâzâŋgom ândina den yenŋâ mân sâm âragubi. Sârek den mân âragubi. Zen den yenŋâ, bon buŋâ, zo âragum ândibi zo ko den zorâŋâ zen tâmbetzâŋgobi.

¹⁵Anutuŋâ gâgât nâŋgi dâp upapkât nep kâtigem tuum ândiban. Oi den bonŋâ tântân sâm ândiban zo ko Anutuŋât mâteŋan aŋun mân upan. ¹⁶Den yenŋâ sâne mân betziŋan mimban. Zen yatâ op ândim um gulip op sinŋi âlip birâbi. ¹⁷Sarâ den ârâgume, zo use kâtik yatâ op laŋ kârâbap. A yatâ zo zengâren gâbâ ŋâi Hemenaiio sot ŋâi Pileto. ¹⁸Zet den bon birâm itâ sabot, “Mumuŋan gâbâ zaatzaat, zorat topŋâ itâ. Yesuŋâ mumuŋan gâbâ zaat ândiândi uŋakŋâ mârûm muyageniŋgip. Narâk patin sâk uŋakŋâ mân minat.” Zet yatâ sâmŋâ a nâmbutŋâ zengât nângâm pâlâtânziŋ mem gulipkuabot.

Anutuŋât kunkun sot hâkop bonŋâ.

¹⁹Anutuŋâ kât tandâ pâi giarip, zo kâtigem kinzap. Zorat den kulem ŋâi itâ ziap,

“Kembuŋâ sinŋi arâpŋâ ziŋgit nângâmap.”

Oi den ŋâi itâ ziap,

“Kembuŋâ sinŋi a ândien sâme, zen aksik bâliŋâ kândâtkubigât sâip.”

²⁰A kutâgât namâ patin hâkop top top goide kât sot siliwa kât tuutuŋ, zorik buŋâ. Nak sot hânŋâ tuutuŋ, zo ziap. Hâkop nâmbutŋan kut ŋâi sâŋgân patâ zorâŋ geibap. Nâmbutŋâ ko kut ŋâi ŋâi yenŋandâ geibap. ²¹Hâkop ŋâi zâk kut ŋâi bâliŋâ buŋ, umŋâ salek op neuleŋoot upap oi hâkop sâŋgân patâ. Oi namâ mariŋandâ egi hâlâlû ze nep âlipŋâ pindâbap. Den sumbuŋâ zi a neŋgât op san. Umniŋ salekkoi hâlâlû ândinat san.

Kembuŋâ a ândinat.

²²A sigan kut ŋâi ŋâi bâliŋâ ek âkŋâlîme, zo birâban. Oi umziŋ salek opŋâ Kemu sâm mâpâsime, zen sot âlip orotŋangât sot nângâm pâlâtân

sot um lumbeŋâgât kâtigiban. ²³Den yenŋâ sot sârek den zo birâban. Gâ âlip nângat. Den yatâ sâne kâsâp sot um kâlak muyagemap. ²⁴Oi Kembangât kore aŋâ den sârek op mân kwâkâyaŋgâbi. Ziinâ a aksik buku otziŋgâm siŋgi âlip târârak kwâkâziŋgâbi. Oi a ziŋ bâliŋ otziŋgânetâ zorat hâuŋâ mân otziŋgâbi. ²⁵Oi Kembangât den birâme, a zo mulunâk dâzâŋgobi. Anutu zâk zikŋak mem gei kwatziŋgi umziŋ melâŋ den bonŋâ nâŋgâbi sâm mulun dâzâŋgobi. ²⁶Oi umziŋ pâroŋsâi Satangât ârâmbâgân zâŋgoip, zoren gâbâ mâkâziŋgâbap. Zen Satangât den lum ândiwenŋâ umziŋ pâroŋsâi kândâtukubi.

Siŋgi âlip gulipkukuŋ a, zeŋgât den.

3 ¹Gâ itâ nâŋgâban. Narâk patâ mâte upâ sâi bâliŋandâ laŋ kârâm kâbâ yâmbât mem zaa kwap mem ge kwap imbaŋoot niŋgâbi. ²A itâ zo, ziŋ ândibi. Ziinangât nâŋgâne zâizâiŋ, kâtkât âkŋâlê, den kârâpŋoot sâsâŋ, sâk mâme den, ibâ mam zekât den birâbirâ, sum nâne a, aŋâ Anutu hurat mân kwâkŋangâme. ³Lumbe den mân sâsâŋ, tosa mem ândiândi, sârân sâsâŋ, nem gulipkukuŋ, a zinnâ, kut ŋâi ŋâi âlipŋâ âkon upi. ⁴Kâsa zeŋgâren tirâpâzâŋgozâŋgoŋ, laŋ orot, zâizâiŋ upme. Sâkkât âkŋâlê mem ândim Anutugât âkŋâlê mân nâŋgâbi. ⁵Sâkŋandik siŋgi âlip nâŋgâbi. Ka siŋgi âlipkât imbaŋâ mân zemziŋgâbap. A zo yatâ ândine ziŋgit kândâtzâŋgoban. ⁶Narâk ziren a nâmbutŋâ zo yatâ ândie. Zen tik ândim ambân nâŋgânâŋgâziŋ lolot zeŋgât mirin zâim um gulip kwatziŋgâme. Oi ambân zo tosa top top muyagemŋâ umbâlâ upme sot âkŋâlê top top otziŋgi laŋ âim game. Aŋâ ambân zo yatâ zorâŋ zeŋgât upigât sâm lolot otziŋgâme. ⁷Ambân zo yatâ, zorâŋâ narâk dâp den zorat topŋâ kârûm mân nâŋgâm kwâkâme. ⁸⁻⁹Mârumŋan Yane sot Yambere zet Mose kâsa okŋangâwet. Yatigâk a san, zen den bonŋâ kâsa okŋangâme. A zo, zen nâŋgânâŋgâziŋ bâliŋâ sot nâŋgâm pâlâtâŋziŋ buŋâ. Dap dabân bâliŋandâ laŋ kârâbap? A yatâ zo, zen sarâziŋangât topŋâ muyagei ek nâŋgâbi. Wangât, kut ŋâi ŋâi ziŋ upme, zo topziŋ sâm muyagei a aksikŋâ ek nâŋgâm kândâtzâŋgobi, zorat. Yane sot Yambere, a zagât zekâren muyageip yatâ.

Paulo sâkŋan sâknam doŋbep muyageŋangip.

¹⁰Gâ nâ sot ândim gâin. Kut ŋâi ŋâi orâwan, zo ek nâŋgâm ândein. Siŋgi âlip sâman sot nep tuuman, ândiândinâ, nâŋgâm pâlâtâŋnâ, buku orotnâ, kâtigem ândiândinâ zo ek nâŋgâm ândein. ¹¹None sâknam nâŋgâwan. Antiokia kamânân, Ikonioŋ sot Listera kamânân none sâknam doŋbep nâŋgâwan. Yatâ otninetâ Kambuŋâ bitziŋan gâbâ mâkânigip. ¹²A nâmbutŋâ Yesu Kristo sot pâlâtâŋ op târârak ândibi, zen pisuk patâ yatik zâŋgone sâknam nâŋgâbi. Zo perâkŋak. ¹³Narâk ziren bâliŋ mâme a sot sarâ a ziŋ bâliŋ upme. Bet ko walâm sarâ sot bâliŋâ zorâŋ tuune laŋ kârâbap. Umziŋâ gulip oi a nâmbut um gulip kwatziŋgâbi.

Kembugât ekap sâlâpkum nângâm ândibi.

¹⁴Gâ ko den kwâkâm giwen, zo sot pâlâtân op ândiban. Den zo nâigâren mein, zorat mân kwaksat. Nâ den sinji zo giwan. Oi gâ topnâ nângâmat, zo ka. ¹⁵Oi gâ katepkan gâbâ tirik ekap sâlâpkum nângâm gâingât zorân umgâ kubigi Yesu Kristo nângâm pâlâtân kwap sumbemgât sinji op ândiban. Gâ zo yatâ ândibangât Kembugât ekap sâlâpkum ândina imbanjâ gibap. ¹⁶Den tirik ekabân ziap, zo pisuk Anutugât Kaapumgâren gâbâ muyageip. Oi den zo sâlâpkum nângindâ sinji âlipkât topnâ kwâkâm niŋgâmap. Oi zorân topniŋ sâm muyagem umniŋ melâni târârakât tenjâyân ândinat. Târârak mâtâp tirâpnângomap. ¹⁷Yatâ op diiningi Anutugât arâp op kut nâi nâi âlip orotjangât nep top top zo âlip tuum ândinat.

Târârak ândim sinji âlip nep tuunâ.

4 ¹Nâ Anutugât mâteŋan sot Yesu Kristo, zâk kembu imbanjâhootnâ gamnâ a gwâlâ sot mumuŋâ dinniŋâ sâm kwâkâbap, zekât mâtezikan sâm kâtigem dâgoga nângâ. ²Gâ den sinji âlip sâban. Oi a zorat otziŋgâbap mo buŋâ, zorat kâtigem sâban. Oi a um girem den sot hâwat den kwâkâziŋgâm nep mulunân âkonjâ buŋ tuuban. ³Narâk nâi mâte oi sinji âlip den zo a nâmbutnâ nângâne pat palaj oi birâbi. Zo birâm nâ den nâi nângânatkât kindapziŋ hetâmkwapi. Kwâkâm ziŋgâziŋgân a muyageziŋgâbi. Umziŋ dâp oi yatik, zorik muyageziŋgâne kwâkâziŋgâbi. ⁴Den bon zo birâm den pat yenjâ zoren âi pâlâtân upi. ⁵Gâ ko narâk dâp sâknam kwâkan zari kândâtkom kâtigiban. Oi sinji âlip sâsân nep tuum ândiban. Nep sâm gigip, zo tuum biranjan.

Paulogât narâknâ pânjkânok oip.

⁶Kembugât sinji râma kom uwe, nâ yatâ otnibigât narâk mâte uap. ⁷Nâ Anutugât ândiândi nep kâtigem tuum ga âkap. Sero kabânan katep ziŋ sârârak kârâme yatâ nâ mârûm sârârak kârâm kâtigem kikerân tâkan. Nâ nângâm pâlâtân nâ galemgua mân loreip. ⁸Narâk ziren târâraknangât sângân mimbatkât mambât pâi ziap. Gâtâm narâk patin Kembu, top likuliku a târâraknâ, zâknâ sângân nibap. Oi nâyâk buŋâ. Yesugât takâtakânjangât âknâlîme, zen ârândân ziŋgâbap.

A nâmbutjandâ Paulo pam âiwe.

⁹Gâ kek nâgâren gâbangât kâtigiban. ¹⁰Dema zâk hângât kut nâi nâi zorat âknâlî op nâbam Tesalonike kamânân arip. Kereske zâk Galatia hânân arip. Oi Tito zâk Dalimatia hânân arip. ¹¹Zi Luka sot niknik ândiet. Gâ Mareko muyagena ârândân gâbabot. Zâk nep âlip betnan mimbap. ¹²Tikiko zâk sângongua Epeso kamânân arip.

¹³ Gâ gâbamjâ mâtâpkât hâmbâ Taroa kamânân, Kapo zâkkât mirin parâwan, zo mem gâban. Oi ekap topjâ sot ilumjâ zo aksik mem gâban. Ilumjâ mân birâban.

¹⁴ Lingip kâlâu mot kâtjâ tuutuuj a, Alesande, zâk bâlij donjebp otngip. Zorat Kembujâ haujâ pindâbap. ¹⁵ Zâkjâ dinnijâ donjebp koip. Zorat gâ zâkkât kejjât upan.

¹⁶ Denân nâbane tarâwan, narâk zoren buku njâinjâ den mân betnan meip. Bujâ. Zen aksik birâniwe. Zorat tosa mân zemzingâbapkât nângan. ¹⁷ Kembujâ ko betnan mei sijji âlip um kâtik a, hân njâin gokjâ zejgâren sa tânnogi sâm nanjâwan. Oi zâkjâ zuu kâtik Laijongât lâujan gâbâ mâkânigip. ¹⁸ Kembu zâk bâlijâ top top zoren gâbâ mâkânim sumbemân Kembangât kij topjan nâbanbap. Zâkkâren imbanjâ âsakjâ zem zâimâmbap. Zo perâkjak.

¹⁹ Nâ Pirisila sot apjâ Akwila sot Onesiporo zâkkât kâmut zorat nângâziangan. Zo dâzângoban. ²⁰ Erasto zâk Korinti kamânân ândiap. Oi Toropimo zâk mâsek oi Milete kamânân parâwan. ²¹ Gâ map narâkjâ mân oi kek gâbangât kâtigiban.

Eubuluja nângâgigap. Pulej sot Lino, Kalaudia sot buku nâmbutjâ, zen yatik nângâgige.

²² Kembujâ um dâpkâ galem op ândibap. Kembangâren gâbâ tânzângozaņgoņ zorâj zejgâren zimbap.

Zo yatik.